

В. С. Грибан

Житомирський державний університет

імені І. Франка

Науковий керівник:

к.філ.н., доцент Гирин О. В.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ХЕДЖИНГУ В АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

У сфері лінгвістичних досліджень період зміни наукової парадигми припадає на другу половину двадцятого століття. Характерною ознакою нової парадигми, об'єктом дослідження якої є переважно дискурс, вважається відходження від традиційних підходів аналізу мови, що полягають у дослідженні суто абстрактної мовної системи до більш глибокого вивчення мови в соціо-культурному контексті. На сучасному етапі розвитку науки, дискурсологія вважається одним з найпопулярніших напрямів лінгвістики. У наш час, - особлива увага приділяється, насамперед, політичному дискурсу. Хоч достатня кількість науковців займалися висвітленням наявних проблем у даній сфері, проте більшість досліджень пов'язана з поверхневим аналізом дискурсу в цілому. На наш погляд, політичний дискурс містить більш глибокі проблеми та все ще невирішені питання, що варті нашої уваги. Одним з таких частково невирішених питань є використання хеджингу.

У даній статті, обґрунтовано актуальність обраної теми, яка полягає у широкому використанні хеджингу в політичному дискурсі та необхідності деталізованого (структурного) опису даного явища, що є маловивченим.

Зрозуміло, що всі політичні діячі, свідомо або ж несвідомо, використовують мовні засоби хеджингу у своїх промовах та публічних виступах. Очевидно, що в сфері політичної діяльності вміння грамотно висловлювати думки є надзвичайною перевагою. Лише одна помилка чи образливе висловлювання може призвести до краху політичної кар'єри будь-якого політичного діяча чи навіть міжнародного конфлікту. Запобіжним методом є хеджинг, саме в цьому проявляється ефективність його використання. З прагматичної точки зору, хеджинг є одним з найвпливовіших засобів навіювання та уникнення «гострих ситуацій».

Термін «хеджинг» є запозиченим зі сфер економіки та страхування. В галузі економіки, під поняттям «хеджинг» розуміють страхування можливих ризиків, що полягає у захисті від різноманітних несприятливих ситуацій. Щодо лінгвістичної галузі, то сам термін майже не змінив своє значення, а навпаки, набув додаткового забарвлення. Основоположником «хеджингу» прийнято вважати Джорджа Лакоффа [2: 189]. Вчений був не першим, хто почав вивчати дане поняття з точки зору лінгвістики, однак, саме йому належить теорія хеджування, яку вперше запропонував у свої

статті «Hedges: A study in Meaning Criteria and the logic of fuzzy concept». За його теорією до граматичного хеджингу належали наступні слова та конструкції як: *may, could, maybe, perhaps, actually, sort of, almost rather, very, I think, actually, can be view as, about, typically etc* [2: 201]. Як бачимо, граматичний хеджинг включає в себе модальні дієслова, прислівники, а також деякі дієслова та вирази. Так, цей термін позначає «мовне страхування», що полягає у захисті від радикальних, образливих та агресивних висловлювань на адресу співрозмовника. Політичні діячі завжди з обережністю підходять до вибору мовних одиниць та ретельно обирають стратегії спілкування, тому використання хеджингу в політичній сфері, на наш погляд, є досить цінним. Вживання хеджингу призводить до послаблення сили висловлювання, що, в результаті, набуває риторичного характеру та цілеспрямованого позбавлення категоричності, проявів агресивності, неввічливості чи яскраво вираженої емоційності, надаючи можливість мовцю залишатися у відстороненій позиції від самої теми обговорення. Виходячи з наданого визначення, однією з функцій хеджингу є повне або часткове абстрагування мовця від його висловлювання, що понижує рівень категоричності, тим самим знімає відповідальність з автора висловлювання. Також стає зрозумілим, що залежно від вибору риторичної стратегії, одне й те ж висловлювання може звучати по-різному та набувати іншого характеру в залежності від обраної стратегії мовця, його установок, цілей та переконань.

Наступною функцією хеджингу є захист мовця від неправильної інтерпретації його висловлювань та, як результат, ймовірної критики на його адресу. Репліка мовця не репрезентує факт об'єктивної дійсності, а лише виражає власну думку, що є суб'єктивною. У своїй роботі, Джон Ербен називає хеджинг «особливими сигналами мови», що пом'якшують абсолютну істинність будь-якого висловлювання, роблять його більш ввічливим та ненав'язливим, попереджуючи комунікативні невдачі [3: 17]. Виходячи з цього, до хеджингу слід звертатися при необхідності трансформувати висловлювання у пом'якшену форму повідомлення, наділеного долею скептичного настрою та сумнівами, що неможливо інтерпретувати однозначно.

Враховуючи перераховані вище ознаки хеджингу стає зрозуміло, що ефективність його використання у політичному дискурсі тісно пов'язана з явищем маніпулювання. Хеджинг як стратегія впливу – це ще одна функція, про яку пише Е. Волд [5: 61]. Однак, за його словами, хеджинг має більш широке використання і різниться від власне маніпулювання тим, що дозволяє не лише впливати на співрозмовника з метою переконання, а також вдаватися до інших засобів невербального спілкування (зміни інтонації, вживання модальних дієслів, лексичних одиниць чи конструкцій, використання алюзій та метафоричних виразів).

Модальні дієслова, лексичні одиниці, конструкції з причинно-наслідковими зв'язками чи навіть речення можуть слугувати засобом вираження хеджингу. Як бачимо, даний метод дозволяє представляти

інтереси та цілі держави у безпечній формі, згладжувати конфліктні ситуації. Хеджинг не лише виставляє мовця у вигідному світлі на політичній арені, а також дозволяє завоювати нових прихильників висунутої концепції, що призводить до виникнення нових союзів між державами [2: 26].

Методи впливу в рамках політичного дискурсу завжди залишаються актуальним питанням для дослідників даної сфери людської діяльності. Хеджинг як один з таких методів цілеспрямованого навіювання, може проявляти себе у різних формах вербального вираження. Явище хеджингу є результатом мисленневих процесів у людській свідомості, тому і вплив даний метод здійснює на когнітивному рівні. Як зазначав Ервінг Гоффман процес організації соціального досвіду людини формується за рахунок фреймових сіток, що наповнюються різними категоріями впродовж життя, які у свою чергу, складаються з типових та стереотипних ситуацій, що є основою для сприйняття та розуміння навколишньої дійсності [1: 543].

Маючи знання про стереотипне бачення суспільства важливих соціальних питань та проблем, хеджинг стає надзвичайно потужною зброєю впливу на людську свідомість. Результатом ефективного використання хеджингу є формування нових категорій фреймової сітки у свідомості людини.

Отже, хеджинг як суб'єктивний метод впливу має об'єктивну відображення в реальній дійсності та виступає як перспективний напрямок до успішної комунікативної стратегії політичного дискурсу.

Список використаної літератури

1. Гоффман Е. Аналіз фреймів: есе про організацію повсякденного досвіду. – М.: Ін-т соціології РАН, 2004. – 753с.
2. Осипов Г. А. Хеджування як когнітивно-прагматичний прийом сугестії в політичному дискурсі : автореф. дис. ... канд. філолог. наук: 10.02.19 / Г. А. Осипов; ФГБОУ ВПО Адигейський державний університет. – Майкоп., 2013. – 26 с.
3. Erben J. Deutsche Syntax. Eine Einführung. Bern ; Frankfurt a/M ; N. Y., 1984.
4. Lakoff G. Hedges : A study in meaning criteria and the logic of fuzzy concepts / G. Lakoff // Papers from the Eighth Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society. – Chicago : Chicago Press, 1972. – P. 183–228.
5. Vold E. T. Epistemic modality markers in research articles: a cross-linguistic and cross-disciplinary study // International Journal of Applied Linguistics. 2006. 16/1. P. 61–87.